

Bijlage PS. 3938

VERTROUWELIJK

Heer Adams

VEILIGHEIDSDIENST NED. ANTILLEN

MAANDOVERZICHT februari 1967.

No: 21

MAANDOVERZICHT FEBRUARI 1967

<u>Algemeen</u>		Blz. 2
<u>Brazilië</u>		
- Presidentswisseling	„	6
- oppositie	„	7
- betrekkingen met Oost-Europa	„	8
- terrorisme	„	8
<u>Uruguay</u>		„ 9
<u>Venezuela</u>		
- guerrilla en anti-guerrilla	„	10
- onrust in oppositiekringen	„	13
- betrekkingen met Oost-Europa	„	14
<u>Dominikaanse Republiek</u>		„ 14
<u>Argentinië</u>		
- de territoriale wateren	„	18
- sociale onrust	„	19
<u>Chili</u>		„ 19
<u>Cuba</u>		„ 21
<u>Panama</u>		„ 22
<u>Nicaragua</u>		„ 23
<u>Honduras</u>		„ 24
<u>Nederlandse Antillen</u>		
- vakbeweging en politiek	„	26
- jongeren en politiek	„	27
- consulaire vertegenwoordiging	„	28

ALGEMEEN

Dat revolutionaire woelingen, bekrompen partijzucht, eng nationalisme en militaire dictatuur - indien als meest kenmerkende facetten van het Latijns Amerikaanse leven beschouwd - de waarnemer een verkeerd beeld zullen geven van de werkelijkheid, ligt voor de hand. Tracht hij echter objectief te zijn, dan ontdekt hij waarschijnlijk de relativiteit van deze facetten; dan gaat hij ze zien als bijverschijnselen, als nevenprodukten of - wil men nog anders - als groeistuipen van een zich dynamisch ontwikkelende en perspectiefrijke maatschappij.

Dan ontdekt hij de draad der continuïteit, de stabiele kern temidden van alle labiliteit: de geleidelijke, doch niet-aflatende ontwikkeling naar meer welvaart en meer eenheid. Deze "constante" blijkt dan ook het richtsnoer van de meeste Latijns Amerikaanse regeringen te zijn, hoe vaak ook zij door de negatieve bijverschijnselen uit haar concentratie dreigen te worden gehaald.

Een exponent van deze voortgaande ontwikkeling was in de afgelopen maand de conferentie van de Ministers van Buitenlandse Zaken der O.A.S.-landen, die op 15 februari in Buenos Aires aanving.

Van historische betekenis was wel het hier genoemen besluit om een "algemene vergadering" in te stellen, die jaarlijks bijeen zal komen en daardoor de onderlinge band danig zal kunnen versterken. Belangrijk was ook, dat men het in principe eens kon worden over de economische toekomst van het continent, al moest de Noord-Amerikaanse conceptie van een gemeenschappelijke markt - als "prematuur" - wijken voor de bedachtzamer coöperatieve vorm der vrijhandelsassociatie.

Dat niettemin nog tal van deelvraagstukken om een oplossing blijven vragen - een ervan is, dat een aantal kleinere staten door het slechten van tolmuren belangrijke inkomstenbronnen zouden gaan verliezen - is vanzelfsprekend. De geboorteweëën van de Europese integratie kunnen wat dat betreft illustratief worden geacht. De presidenten-conferentie, die van 12 - 14 april a.s. in Punta del Este zal worden gehouden, zal met name dergelijke problemen onder de loupe nemen.

Het Argentijnse voorstel om binnen de O.A.S. een inter-Amerikaans defensie comité op te richten - waaraan met name de behoefte aan collectief optreden optreden tegen het vanuit Cuba gestimuleerde terrorisme niet vreemd zal zijn geweest - vond helaas geen genade in de ogen van enkele andere grote mogendheden. Op dit punt moeten blijkbaar nog nationale gevoeligheden worden overwonnen. Dat de problemen, die het Fidelisme opwerpt, niettemin in Buenos Aires de aandacht zullen hebben gehad, is wel af te leiden uit officiële verklaringen van

Venezolaanse en Dominikaanse regeringszijde.

Hoezeer de economische ontwikkeling de verschillende Latijns-Amerikaanse landen ter harte gaat, blijkt ook uit de toeneming van de handelsbetrekkingen met Oost-Europa; een ontwikkeling, die - uiteraard tot erge van CASTRO - de binnenlandse politieke situatie eveneens ten goede zou kunnen komen. Vooral Brazilië en Venezuela trokken wat dit betreft de aandacht, maar zij niet alleen: zo kondigde de Colombiaanse president LLERAS RESTREPO een nieuwe economische politiek van zijn land aan, gericht op uitbreiding van de handel met alle landen en op industriële integratie in Latijns-Amerikaans verband. Als illustratie van zijn eerstgenoemde doelstelling kan dienen, dat deze maand het eerste Poolse schip sedert 1945 Colombia voor handelsdoeleinden aandeed.

Dat juist verschillende, zich aldus positief onderscheidende landen in de afgelopen maand met het "negatieve bijverschijnsel" van het terrorisme te kampen hadden, kan als voorbeeld gelden van de hierboven van Latijns-Amerika gegeven karakterschets.

Behalve Brazilië en Venezuela was ook Colombia in dit opzicht weer "het kind van de rekening": naast suksessen bij zijn treffen met de rebellen moest het leger ook verschillende tegenslagen boeken.

Ook uit Guatemala kwamen de laatste tijd in toenemende mate berichten over vuurgevechten tussen regeringstroepen en opstandelingen.

Een andere haard van toenemende turbulentie is het Caraïbisch gebied. Daarbij valt niet alleen te denken aan de traditioneel-onrustige Dominikaanse Republiek, aan Haiti en Jamaica - gebieden waarvoor CASTRO's aandacht groeiende is - maar ook aan de Franse en Britse "windeilanden". Zo werden ongeregdigheden gemeld van het nabij St. Maarten gelegen Anguilla, als ook van St. Kitts en St. Lucia.

Deze strubbelingen vormden in feite een ontlading van spanningen onder de bevolking in verband met de gedeeltelijke losmaking van deze eilanden uit het Britse koloniaal verband en de toekenning van de status van "associated statehood" aan combinaties ervan. St. Kitts, Nevis en Anguilla kregen deze structuur bijvoorbeeld per 27 februari j.l.; de eilanden Dominica, Grenada en St. Lucia zullen deze status in maart - eveneens collectief - gaan aannemen; St. Vincent in de loop van juni.

Hadden de vermelde ongeregeldheden in het algemeen het verlangen naar nog meer autonomie tot achtergrond, de onrust op Anguilla (waar de politie door onverlaten werd beschoten) hield daarenboven verband met de beduchtheid voor een overheersende rol van St. Kitts in de nieuwe constellatie.

Uiteraard maakt de nieuwe staatkundige constructie van voormalige Britse koloniën het voor kwaadwillige elementen - waarbij vooral aan het door en via CASTRO gevoede extremisme is te denken - steeds aantrekkelijker de onder de bevolking aldaar levende vrijheidsdrang agitatorisch (en anderszins) uit te buiten voor eigen dubieuze doeleinden.

Terugtrekking van het Franse gezag van eilanden als Martinique en Guadeloupe zou - indien ooit aan de orde - daar, gezien de invloed van het communisme op deze eilanden, waarschijnlijk nog grotere risico's met zich meebrengen.

De ongeregeldheden, die Jamaica begin en medio februari te zien gaf, waren ditmaal minder het gevolg van extremistisch gestook dan van wat al te fervente voorbereidingen (met gebruik van explosieven) van de algemene verkiezingen op 21 februari door aanhangers van beide partijen: de socialistisch georiënteerde People's National Party (P.N.P.) o.l.v. de 74-jarige Norman MANLEY en de aan het bewind zijnde conservatievere Jamaica Labour Party (J.L.P.) o.l.v. MANLEY's bijna 84-jarige neef Sir Alexander BUSTAMANTE. De laatste kwam royaal als overwinnaar uit de strijd en droeg - "oud en der dagen zat" - zijn scepter over aan zijn voormalige plaatsvervanger, nu premier Donald SANGSTER, die de toch al rijpe leeftijd van 55 jaar heeft bereikt.

Dat de ideologische plaatsbepaling van het links-extremisme, in casu van het communisme, in Latijns Amerika niet alleen aan de hand van het criterium "pro of contra harde lijn" kan geschieden, maar ook aan de hand van de partijpositie ten opzichte van de communistisch-Chinese C.P. en haar culturele revolutie en ten aanzien van het houden ener internationale communistische partijconferentie, bleek - ten overvloede - recentelijk uit verklaringen van de Boliviaanse C.P. (pro Peking) en van de partijen van Argentinië en Uruguay (pro Moskou).

Zo vereenzelvigde de Boliviaanse partij in haar blad "Liberación" eind januari de culturele revolutie met "klassenstrijd" en "de levende gedachte" van MAO TSE TUNG met marxisme-leninisme, terwijl daarentegen KOSYGIN, PODGORNÝ en GROMYKO als stereotype imperialisten-vrienden en Sovjet-verraders werden gedoodverfd.

De verkiezingen (met gebruik van explosieven) van de algemene verkiezingen op 21 februari door aanhangers van beide partijen: de socialistisch georiënteerde People's National Party (P.N.P.) o.l.v. de 74-jarige Norman MANLEY en de aan het bewind zijnde conservatievere Jamaica Labour Party (J.L.P.) o.l.v. MANLEY's

De Argentijnse C.P. daarentegen gaf omstreeks dezelfde tijd in een officiële verklaring (gepubliceerd in haar orgaan Nuestra Palabra) als haar mening te kennen, dat het avonturisme en chauvinisme van MAO alles met vijandschap jegens de arbeidersklasse, maar niets met marxisme-leninisme te maken had. De partij bracht haar solidariteit met de "heroïsche arbeidersklasse" in China tot uitdrukking (daarbij zinspelend op het daar tegen MAO bestaande verzet) en sprak zich uit voor het houden van een internationale partijconferentie, omdat "de voorwaarden daarvoor rijp zijn geworden".

De C.P.-Uruguay noemde de gebeurtenissen in China - waarvoor "een leidende groep in de Chinese C.P." verantwoordelijk werd geacht - een obstakel voor de internationale communistische eenheid. Zij was "onder deze omstandigheden" voorstandster van een internationale conferentie. Kennelijk minder voorbehoudloos dan de Argentijnse partij, voegde zij hieraan echter toe, dat het basisoogmerk van zo'n conferentie moest zijn; het herstel van de eenheid in de internationale communistische beweging. De meeting zou m.a.w. niet de ex-communicatie van de Chinese C.P. mogen nastreven.

BRAZILIE

Presidentwisseling

De nieuwgekozen Braziliaanse president - voorheen Minister van Oorlog - maarschalk Arthur da COSTA E SILVA keerde op 1 februari j.l. in zijn land terug van een "goodwill"-reis, waarbij hij verschillende Europese en enkele Aziatische landen en tenslotte ook de Verenigde Staten aandeed, waar hij gedurende enkele weken de gast was van president JOHNSON.

Da COSTA e SILVA was vrijwel onmiddellijk na zijn verkiezing op reis gegaan, de staathuishouding overlatend aan zijn voorganger, Generaal Humberto CASTELLO BRANCO.

Waarnemers geloven, dat de wereldreis van de nieuwe president, die eerst op 15 maart a.s. wordt geïnaugureerd, op touw ~~werd~~^{om} gezet hem te vrijwaren van elke associatie met enkele weinig populaire, door het oude bewind voorbereide administratieve voorzieningen: een nieuwe constitutie en een herziene perswet.

Dank zij het feit, dat BRANCO's partij, de Alianza de Renovación Nacional (ARENA), in het wetgevend Congres is vertegenwoordigd met 306 zetels tegen 168 van de oppositie, was de passage van de beide wetten - na zware amendering - nagenoeg verzekerd. Al heeft CASTELLO zich dan door zijn veelvuldige negatie van het Congres en door zijn decreten-bewind van de laatste tijd in dit milieu niet direct bemind weten te maken, niettemin heeft ditzelfde college - blijkbaar verzoend met de patriarchale traditie van Brazilië's presidenten - zich de nu gelegaliseerde, ruimere wetgevende bevoegdheden van de president laten welgevallen.

De nieuwe perswet vervangt de verouderde, vele lacunes vertonende en daardoor van perszijde vaak misbruikte wet van 1953. De nieuwe code geeft een duidelijker omschrijving van de verantwoordelijkheden van de journalist en biedt meer garanties tegen lichtvaardige aanvallen op de autoriteiten, de president voorop. Verder is voorzien in zware boeten en een gevangenisstraf van maximaal 4 jaar voor journalisten en redactieleden, die met de belangen van de staat strijdige artikelen publiceren. Met name tegen het publiceren van staatsgeheimen is een dam opgeworpen.

Hoewel de wet door binnen- en buitenlandse critici (uiteraard vooral persmensen) is gedoodverfd als een "worgwet", zal men met zijn definitieve oordeel moeten wachten op de praktische toepassing ervan door Brazilië's rechterlijke macht, die een "liberale" traditie heeft hoog te houden.

Overigens zijn velen van mening, dat de "President-elect" zijn enorme bevoegdheden met tact zal hanteren. Weliswaar heeft hij gezegd de revolutionaire koers van zijn voorganger te zullen voortzetten - CASTELLO BRANCO, die zijn invloedrijke positie in het leger behoudt, zal dit wel verifiëren - maar hij voegde daaraan toe, dat hij zijn best zou doen deze politiek een "humaner" karakter te geven. Een goede indruk maakte ook zijn belofte om van de "totalitaire mogelijkheden", die zich nu voordoen, geen gebruik te maken.

Oppositie

Ex-president Juscelino KUBITSCHKEK, die zich reeds sedert oktober vorig jaar inspant een "breed front" tegen het gouvernementele "autoritarisme" op te bouwen rond de bestaande oppositiepartij, de Movimento Democrático Brasileiro (M.D.B.) heeft opnieuw contact gezocht met de gewezen gouverneur Carlos LACERDA - vroeger een bondgenoot, maar sinds 1965 een bittere vijand van CASTELLO BRANCO - om zijn plan met spoed te verwezenlijken en daarmee niet, zoals hij het uitdrukte, "tot 15 maart te wachten".

Uiteindelijk zou deze "Tercera Fuerza", waaraan alle ontevredenen - ook uit ARENA-kring zouden mogen meedoen, moeten uitgroeien tot een nieuwe politieke partij van "centrum-links".

Om zijn kans op sukses te vergroten dingt KUBITSCHKEK voorts naar de gunsten van de ex-presidenten Joao GOULART en Janio CUADROS.

GOULART zelf sprak zich niet duidelijk over het plan uit: zo verklaarde hij ene keer geen gesprek met KUBITSCHKEK en LACERDA in gedachten te hebben - als bewijs waarvoor hij aanvoerde binnenkort voor een medische behandeling naar Europa te moeten - terwijl hij een andere keer toegaf tijdens dit verblijf in de Oude Wereld politieke contacten te willen leggen ter voorbereiding van de oprichting ener nieuwe oppositiepartij. Dit laatste stemt dan weer wonderwel overeen met hetgeen KUBITSCHKEK en LACERDA voor ogen hebben.

CUADROS op zijn beurt, zou hebben gezegd voorlopig buiten schot te willen blijven, omdat hij zijn kansen op amnestie niet wil verspelen.

De vraag is echter, of van de beoogde front- en partijvorming uberhaupt iets terecht zal komen; tenminste, als het gerucht waarheid bevat, dat de regering in Rio - alvorens haar mandaat over te dragen - met name LACERDA, die nu al meer dan een jaar fel tegen haar ageert, eerst nog het zwijgen zal opleggen.

betrekkingen met Oost-Europa

De impopulaire kant van CASTELLO BRANCO's regiem daargelaten, moet erkend, dat hij op financieel-economisch terrein verdienstelijke dingen heeft gedaan: dat hij erin is geslaagd het overheidsbudget te besnoeien, de inflatie in te perken en buitenlandse investeringen aan te trekken.

Dat hij in het economische vlak diligent was, bleek voorts uit de inspanning, die hij zich in het afgelopen jaar getroostte om de export van zijn land te bevorderen, met name ook naar Oost-Europa. Ter illustratie diene, dat het jaargemiddelde van deze export (6% van de totale uitvoer) over de laatste jaren ca. 100 miljoen dollar beliep, doch dat gedurende het eerste half jaar van 1966 alleen al voor ca. 70 miljoen dollar naar Oost-Europa werd uitgevoerd.

Recent nog bezocht een Braziliaanse handelsmissie Moskou, Warschau, en Praag. In Moskou werd o.m. gesproken over de besteding van het vorig jaar door de Sowjet-Unie aan Brazilië toegestane crediet van 100 miljoen dollar. Onlangs werd bekend gemaakt, dat 5 miljoen dollar hiervan zal worden benut ter financiering van de bouw van een petro-chemische plant in de staat Bahia. Verder zou Brazilië in de Sowjet-Unie transport-vliegtuigen willen kopen en in Polen koopvaardij schepen: de laatste zouden dan met koffie moeten worden betaald. In Warschau ondertekende de Braziliaanse missie een handelsprotocol, dat de weg opent voor gedetailleerde onderhandelingen over een en ander.

Een curieuse zaak belooft de eventuele Tsjechische deelneming in Braziliaanse ontwikkelingsprojecten te worden: hierbij zou o.m. aan de grote, door de Verenigde Staten gefinancierde en gebouwde Volta Redonda staalfabrieken worden gedacht!

Vooraf dit laatste zou de indruk kunnen wekken, dat Brazilië - en wellicht geldt dit ook voor andere Latijns Amerikaanse landen - bij het aanknopen van diplomatieke en handelsbetrekkingen met Oost-Europa niet alleen aan de verruiming van afzetmarkten en eventueel nog aan het apaiseren van het links-extremisme denkt, maar ook - met Afrikaanse en Aziatische voorbeelden in gedachten? - aan het profijt, dat het tegen elkaar uitspelen van Verenigde Staten en de Sowjet-Unie in zoveel opzichten voor een zich ontwikkelend land kan hebben.

terrorisme

Dat het terrorisme ook in Brazilië geen afgedane zaak is, bleek uit het door de veiligheidspolitie (DOPS) in Sao Paulo ontdekte sabotage-complot, gericht

tegen Amerikaanse ondernemingen in het land, als die van Good Year, Ford en General Motors, met als achterliggende bedoeling waarschijnlijk: het afschrikken van Amerikaanse investeerders.

Bij dit complot zou een tiental personen - onder leiding van een 23-jarige student in wijsbegeerte (!) - betrokken zijn geweest. Bij hun arrestatie bleken zij o.m. in het bezit van handvuurwapens en "bomrecepten" te zijn.

Hoewel er aanvankelijk sprake van was, dat de groep een reguliere cel van de Braziliaanse C.P. was, bleek later - en dat stemt overeen met de reserves van deze partij t.a.v. het terrorisme - dat de cel in velerlei opzicht in strijd met de partijinstructies had gehandeld en dat met name het onderhavige terroristische complot aan het avontuurlijke dan wel fanatieke brein van de cel-leden was ontsproten.

Het aldus gebleken gezagsmanco van de (illegale) Braziliaanse C.P. zou tevens een aanwijzing kunnen vormen voor binnen deze partij bestaande haarden van verzet tegen de "soft-line" van haar Moskoufiele C.C.

URUGUAY

Ook in dit kleinste, maar zeker niet minst welvarende Zuid-Amerikaanse land is het terrorisme voor de regering een reden van toenemende zorg.

Terwijl het onderzoek naar de eerder vermelde activiteiten van de zgn. "Tupamaros"-cel nog voortduurt, heeft het op Havanna en Peking georiënteerde terrorisme alweer voor nieuwe knaleffecten gezorgd. Zo ontplofte eind januari een bom bij de Amerikaanse ambassade in Montevideo, waarbij lichte materiële schade werd aangericht. Het bij de constructie van dit ontploffingsmiddel gebrachte materiaal komt volgens officiële zegslieden overeen met dat wat gevonden werd bij het oprollen van de voormelde cel.

Daarmee is de indruk gewekt, dat de regering op het spoor is gekomen van een terroristen-netwerk, dat omvangrijker is dan de autoriteiten wellicht voor mogelijk hadden gehouden.

Niet duidelijk is geworden, of de enkele dagen na de bomaanslag in de hoofdstad gearresteerde, 26-jarige Argentijn José Luis BAXTER van het plegen daarvan wordt verdacht. Merkwaardig is in elk geval de coincidentie, dat ook de leider van de Tupamaros-cel een Argentijn zou zijn.

Van Argentijnse zijde verstreekte inlichtingen zouden de arrestatie mede mogelijk hebben gemaakt. In Argentinië was betrokkene dan ook een "gezochte" figuur.

De van officiële zijde over BAXTER gelichte doopceel heeft interessante bijzonderheden aan het licht gebracht. BAXTER was oorspronkelijk een van de meest beruchte figuren in een rechts-extremistische, binnen Peronistische jeugdgroepen in Argentinië opererende organisatie - "Tacurara"-genootschap geheten - die zich onder meer schuldig maakte aan het plegen van aanslagen op joodse onderwijsinrichtingen. Op een gegeven moment - de achtergrond hiervan is niet duidelijk - moet BAXTER van uiterst rechts naar uiterst links zijn gewicht en de "Nationale Revolutionaire Beweging" hebben opgericht, terwijl zijn "methodiek" omgewijzigd bleef. Nadien zou de onverlaat vele reizen naar het buitenland hebben gemaakt, waarbij hij o.m. Havanna, Praag, Algiers, Angola, Congo, Egypte, Hanoi, Communistisch China, Zwitserland en Italië aandeed. Hij zou dan ook tot een belangrijke communistische agent zijn "uitgegroeid", die laatste-lijk als koerier tussen links-extremistische groeperingen in Argentinië en Uruguay dienst deed.

Dat de landsregering door de ontwikkelingen van de laatste tijd ernstig is verontrust, blijkt wel hieruit, dat zij heeft besloten een interdepartementale werkgroep te vormen, die het optreden van politie en leger tegen het links-extremisme moet gaan coördineren. Bonafide politici hebben zich al gehaast de hoop uit te spreken, dat de verhoogde waakzaamheid niet tot een al te ruime interpretatie van het begrip "links" zal leiden.

Een even logisch als nuttige beslissing lijkt overigens, dat de inlichtingen-
ensten van Uruguay en Argentinië - naar verluidt - tot een permanente vorm van samenwerking zullen komen.

VENEZUELA

guerrilla en anti-guerrilla.

Het meest opvallende in de activiteiten van het Venezolaanse terrcristendom was in de voorbije verslagperiode wel de hervatting - voor het eerst sinds 13 december 1966 - van de bomaanslagen op Amerikaanse oliepijpleidingen en magazijnen.

Merkwaardigerwijze vielen deze nagedoeg samen met gelijksoortige anarchistische praktijken in Brazilië en Uruguay.

Illustratief voor de nog onverminderde tegenstellingen tussen "hard" en "soft-liners" was in dit verband, dat de secretaris-generaal van de Venezolaanse C.P., Jesus FARIA, zich enkele dagen na het bekend worden van de bom-

aanslagen - in het kader van een Spaanse uitzending van radio Moskou - distancieerde van dergelijk terrorisme: zulke methoden zijn ons vreemd, aldus FARIA, wijs strijdig met het Marxisme-Leninisme en nadelig voor het ontstaan van een brede volksbeweging. Pikant was vooral, dat deze radiouitzending gericht was op Cuba en derhalve impliciet critiek inhield op de door CASTRO c.s. ten aanzien van Venezuela gepropageerde revolutionaire gedragslijn.

Radio Havana liet terzelfdertijd - bij monde van het al vaker geciteerde Mexicaanse blad "Sucesos" - de guerrillaleiders Luben PETKOFF, Majoor Octavio ACOSTA BELLO (hoofd van het 9e district van het Venezolaanse rebellenleger in de Icara-bergen), OJEDA NEGRETE en Majoor ELIAS MANUIT CAMERO (voorzitter van het Venezolaanse bevrijdingsfront en hoofd van een permanente F.A.L.N.-missie op Cuba) opdraven om nog eens te pleiten voor de "gewelddadige weg" als de alleen-zaligmakende methode.

In deze interviews trokken twee elementen vooral de aandacht: allereerst de nogal doorzichtige poging om - speculerend op nationale gevoelens en afkeer van de "gringo's" - tweespalt in militaire kringen te kweken en, ten tweede, de koortsachtige inspanningen van de guerrilla-leiding om haar invloed en aanhang op het platteland uit te breiden.

Uiteraard werd weer gewezen op de aanwezigheid van voormalige legerofficieren onder de rebellen, werd voorts de mythe levend gehouden, dat hun wapenbezit uit op het leger veroverde buit werd verkregen en tenslotte gesuggereerd, dat het boerenelement onder de guerrilleros toenam, omdat de plattelanders nu eenmaal door hun glorieuze activiteiten werden geïnspireerd en "geïmponeerd" (eufemisme voor "geterroriseerd").

Verwijzend naar dit laatste en naar het hoge moreel van de strijders, critiseerde Luben PETKOFF het standpunt van diegenen in de F.A.L.N., die meenden zich vanwege de geleden verliezen een poosje rustig te moeten houden. Zijns inziens was de tijd integendeel rijp voor een politiek en militair offensief van de guerrilleros. Ook zijn broer Teodoro - gewezen parlementslid en nog steeds lid van het CC van de P.C.V. - rekende Luben PETKOFF tot de door hem gelaakte defaitisten, al voegde hij eraan toe, dat Teodoro vast houdt aan het principe, dat de "gewapende weg" voor Venezuela de juiste weg naar de revolutie is. Luben was er overigens van overtuigd, dat Teodoro zou gaan beseffen tot overrijlde conclusies te zijn gekomen.

Mogelijk had Luben gelijk: in elk geval was Teodoro op dit moment (31 januari) reeds druk doende zich "ondergronds" een weg naar de vrijheid te banen

vanuit de San Carlos-gevangenis, waarin hij sedert 1963 - samen met zijn rotgenoten Guillermo GARCIA PONCE en Pompeyo MARQUEZ MILLAN, leden van het Politiek Bureau van de partij en eveneens oud-parlementsleden - zat opgesloten.

Ten onrechte werd de eind januari door een drietal jongemannen op Aruba gepleegde diefstal van het Amerikaanse jacht "Wanderlust" - dat na een kortstondige "auswanderung" in Venezolaanse wateren werd achterhaald - met de ontsnapping van het communistische trio in verband gebracht.

Het ligt intussen niet voor de hand, dat het drietal zal trachten zich bij de guerrilleros in de binnenlanden te voegen, of het moest zijn om te trachten hen tot de "soft line" te bekeren. Het gerucht wil overigens, dat dit laatste inderdaad zou zijn opgedragen aan Teodoro PETKOFF, terwijl zijn beide geestverwanten het land onmiddellijk na hun ontsnapping met bestemming Oost-europa zouden hebben verlaten. De Inlichtingendienst van het leger (SIFA) meldde alleen, dat dit tweetal zich naar Trinidad had begeven.

Een andere vooraanstaande communist, CRUZ VILLEGAS, die werd gearresteerd na terugkeer van een W.V.V.-conferentie in Boedapest (zie vorig M.O.), werd nog niet vrijgelaten, niettegenstaande het protesttelegram, dat het WVV-secretariaat te Praag in verband daarmee aan president LEONI zond.

De Dominikaanse vakbondsleider Fernando de la ROSA tenslotte - in Caracas gearresteerd op beschuldiging van medeplichtigheid aan conspiratieve activiteiten in Venezuela - werd uitgewezen naar de Dominikaanse Republiek, waar hem een soortgelijk onthaal als in Caracas ten deel viel.

Zijn geval werd door de Minister van Binnenlandse Zaken van Venezuela, MORA, aangehaald als een van de vele voorhanden voorbeelden van buitenlandse, i.c. Cubaanse samenspanning met de terroristen in Venezuela. Naar de minister op een eind januari gehouden persconferentie verklaarde, zoude regering de bewijzen van CASTRO's inmenging doen toekomen aan de O.A.S.

De minister, die in dit verband ook de gebeurtenissen aan de Centrale Universiteit tersprake bracht, verklaarde de tijd nog niet rijp te achten om dit onderwijsinstituut in zijn volle rechten te herstellen: eerst moest de rust zijn weergekeerd. Dit was zijns inziens trouwens ook de voorwaarde voor her-

stel van de constitutionele rechten in het land in het algemeen.

onrust in oppositiekringen

Dat de regering 14 dagen nadien de Centrale Universiteit niettemin (enkele dagen) toestond haar poorten voor de ca. 22000 studenten te heropenen, zal minder het gevolg zijn geweest van haar plotselinge overtuiging, dat nu alles weer "pais en vree" was in stad en land, dan van het toenemende verzet van de politieke partijen - de oppositie uiteraard voorop - tegen de vele beperkende maatregelen. Bij toerbeurt beklemtoonden politieke leiders als PRIETO (A.D.), Domingo A. RANGEL (P.R.I.N.) en CALDERA (COPEI), dat de terroristische beweging in Venezuela op haar laatste benen liep en dat de resterende, gelocaliseerde verzetshaarden geen gevaar van een uitslaande brand meer in zich borgen. Doch niet alleen de progressievere politici verhieven hun stem: zo keerde ook de conservatieve Frente Nacional Democrático (F.N.D.) - de voornaamste oppositiepartij - zich in een gezamenlijk met de kleine, van de U.R.D. afgesplitste Movimiento Democrático Independiente (M.D.I.) uitgegeven communiqué tegen verdere opschorting van de constitutionele garanties.

Hun motief - waarschijnlijk hetzelfde als van de andere apellanten - sprak boekdelen: mogelijk zouden de regeringspartijen (A.D. en U.R.D.) proberen de vrijheidsbeperking politiek uit te buiten! Daarmee wordt vooral bedoeld op de voorbereiding van de in 1968 te houden presidentsverkiezingen, waarvoor de A.D. - de voornaamste coalitiepartner - de vorige minister van Binnenlandse Zaken, BARRIOS, op het oog zou hebben.

Dat de partijen er op gebrand zijn het normale politieke spel te hervatten, is derhalve duidelijk. Reeds test men elkander op de mogelijkheid van frontvorming en de aanwijzing van een gemeenschappelijke oppositiecandidaat voor het presidentschap. Vooral oud-president LARRAZABAL van de op een na grootste oppositiepartij, de gematigde Fuerza Democrática Popular (F.D.P.) spant zich wat dit betreft in. Hij heeft hierbij, naast zijn eigen partij, vooral de behoudende F.N.D. op het oog, als ook de linkse U.R.D.-"splinter", de Vanguardia Popular Nacional (V.P.N.).

Van A.D.-zijde heeft men intussen al verklaard voor een dergelijke links-rechts combinatie geen vrees te hebben.

Een andere alliantie-poging is die van Raimundo VERDE ROJAS, leider van de gematigd rechtse M.D.I.: hij zou voorstander zijn van een front van M.D.I.

COPEI, en de uiterst rechtse Cruzada Cívica Nacionalista van ex-dictator Marco PEREZ JIMENEZ.

Florissant zijn de vooruitzichten dezer combinatie evenwel niet: het overleg tussen VERDE ROJAS en JIMENEZ heeft al geleid tot een tweespalt binnen de M.D.I., waarbij de grootste factie - rond Alberto RONCAYOLO - zich tegen een verbond met JIMENEZ en COPEI heeft gekeerd. De COPEI zou trouwens evenmin enthousiast zijn voor deze "drieëenheid".

betrekkingen met Oost-Europa

IRIBARREN BORGES, de Minister van Buitenlandse Zaken, mocht dan al hebben verklaard, dat herstel van de diplomatieke betrekkingen met de Sovjet Unie niet in de lijn der verwachtingen lag (zie vorig M.O.), de recente hervatting van de officiële relaties met Roemenië - na 22 jaar een Oosteuropese primeur! - lijkt tocht wel precedenter te scheppen.

In regeringskringen houdt men niettemin vol, dat diplomatieke bindingen tussen Caracas en Moskou onwaarschijnlijk blijven, zolang Moskou de Castroïstische subversie in Venezuela blijft steunen.

Blijkbaar verlangt de regering- LEONI - die uiteraard drommels goed weet, dat de C.P.S.U. het fidelistische terrorisme in het land niet voorbehoudloos steunt - dat deze partij en de P.C.V. zich nog duidelijker zullen distancieren van de voorstanders van de "harde lijn" voordat diplomatieke banden kunnen worden aangegaan..

Verwacht mag dan ook worden, dat andere Oosteuropese landen Moskou in dit opzicht voor zullen gaan.

DOMINIKAANSE REPUBLIEK

Het moge dan al zo zijn, dat van BALAGUER - als van Tjil Uilenspiegel - kan worden gezegd, dat hij veel van de groeiende antipathie tegen zijn persoon aan zichzelf heeft te wijten, dit neemt niet weg, dat zijn beduchtheid voor subversieve actieve activiteiten van links en van rechts - al of niet in vereniging - begrijpelijk is. Dit moet hem wel in de verleiding brengen tot verdere inperking van de burgerlijke vrijheden zijn toevlucht te nemen. Geeft hij hieraan toe, dan dreigt hij in de bekende vicieuze cirkel van verzet-dictatuur-meer verzet-nog meer dictatuur te geraken, een cyclus, die - naar al zo vaak in Latijns Amerika is gebleken, doch niet alleen daar - haar onvermijdelijke culminatie moet vinden

in een revolutie of een staatsgreep.

In de afgelopen maand begon met name de P.R.D.-leiding in haar verzet tegen de president op een hogere versnelling over te schakelen. De secretaris-generaal van deze partij, José Francisco PEÑA GOMEZ, gaf te kennen, dat "rank and file" van de P.R.D. hoopte, dat de regering-BALAGUER omver zou worden geworpen, zulks vanwege haar Trujillistisch wangedrag. Aangezien dit laatste argument - zoals hier al eerder werd gesteld - zeker geen PRD monopolie is, is te voorzien, dat krachten en tegenkrachten rond BALAGUER zich eerder in de categorieën van "Trujillisme" en "anti-Trujillisme" dan in die van "links" en "rechts" zullen kristalliseren.

Iets minder scherp dan de uitspraak van PEÑA was de inhoud van het eind januari uitgegeven officiële PRD-communiqué, waarin het heette, dat de partij niet zou deelnemen aan conspiratieve activiteiten tegen de regering, maar "haar ook niet zou verdedigen".

De P.R.S.C., op haar beurt, liet haar begin januari uitgegeven, vrij gematigde verklaring (zie vorig M.O.) eind januari volgen door in een scherpere bewoordingen vervatte boodschap, waarin zij zich weliswaar van elke conspiratie distancieerde en zich achter "de constitutionele regering" stelde, doch daaraan uitdrukkelijk toevoegde niet achter de figuur BALAGUER te staan. Dat BALAGUER van zijn kant niettemin speculeert op de steun van de P.R.S.C., bleek eind februari, toen hij er bij de P.R.S.C.-leden en de "revolutionaire jeugd" in het algemeen op aandrang het "sociaal christendom" te versterken.

PEÑA mocht zich dan al hebben opgeworpen als woordvoerder van de "rank and file" van zijn partij, de waarheid deed hij daarmee geen recht. Een aanzienlijke minderheid zou zijn optreden van de laatste tijd bepaald te agressief achten. Dit verklaart ook de even hardnekkige als (tot dusver) vruchteloze pogingen van vooraanstaande figuren van het politieke "midden" - als de PRD dissident Angel MIOLAN - om rond de meer evenwichtige figuren in de P.R.D. een nieuwe politieke partij op te bouwen. In dit licht bezien is het recente besluit van BALAGUER om MIOLAN te benoemen tot minister zonder portefeuille in zijn kabinet een goede tactische zet op het politieke "domino"-bord te noemen: het kan de tweedracht in PRD-kring alleen maar vergroten. BALAGUER's politieke "wijsheid" moge dan misschien discutabel zijn, zijn politieke "slimheid" is dat kennelijk niet.

Dat hij van laatstgenoemde eigenschap niet gespeend is, bleek trouwens ook uit de wijze, waarop hij alle aanwijzingen van linkse of rechtse subversie uitbuit om zijn eigen beleid te rechtvaardigen.

Zo maakte hij begin februari hoogstpersoonlijk voor radio en t.v. bekend, dat documenten, door de Venezolaanse politie aangetroffen in het bezit van de al eerder genoemde Dominikaanse vakbondsleider Fernando de la ROSA, een "door Havanna en Peking gesteund" links complot tegen zijn regering aan het licht hadden gebracht. De president kondigde hierbij aan, dat de relevante stukken aan de O.A.S. ter hand zouden worden gesteld; eenzelfde stap dus als van de regering in Caracas.

Mogelijk hield met het voorgaande ook de arrestatie van Maximo LOPEZ MOLINA, de leider van de kleine - in 1966 opgerichte - pro-Chinese Partido Comunista Orthodoxo (P.C.O.), verband. Overigens was hij niet de enige linkse figuur, die in de voorbije maand werd opgepakt; ook verschillende vakbondsleiders en persoonlijkheden uit de kring van MRLJ4 en M.P.D. werden op het matje geroepen. De meesten hunner werden na verhoor evenwel weer vrijgelaten; dit vermoedelijk mede, omdat de regering ervoor terugschrok de publieke gemoederen nog meer te verhit-ten. Vooral de onder jongeren en studenten heersende onrust, zich ontladend in herhaaldelijke demonstraties, moet haar tot voorzichtigheid hebben aangezet.

Bijzondere repercussies gaf de (slinkse) arrestatie van de linkse journalist, jurist en M.P.D.-leider Guido GIL DIAZ - destijds deelnemer aan de tricontinentale conferentie in Havanna. Met name vakbewegingsmensen en journalistieke confratères deed dit op de achterste benen staan.

De beroepsvereniging van journalisten, blijkbaar aangesloten bij de communistische, in Praag zetelende Internationale Organisatie van Journalisten (I.O.J.), bewees hem de in de gegeven situatie dubieuze dienst om de vice-president van deze mantelorganisatie, de Chileen URIBE, te verzoeken ten gunste van GIL bij de Dominikaanse regering te willen intervenieren.

Andere argumenten, door BALAGUER aangevoerd om zijn "gelijk" in zijn optreden tegen "links" te bewijzen, waren: de ontdekking van voorraden wapens en munitie (volgens sommigen uit Colombia, volgens anderen uit Puerto Rico afkomstig), de localisering van een opleidingskamp voor guerrilleros en het doden van de in China opgeleide guerrillaleider MAZARA del ROSARIO (omtrent wiens politieke achtergrond de Amerikanen BALAGUER zouden hebben ingelicht), alsmede - last but not least - de aanhouding van een dertienjarige jongen, die - op het punt om via

Frankrijk naar Moskou te reizen - in het bezit bleek te zijn van tekeningen van 'strategische installaties'.

Om duidelijk te maken, dat de president in bepaalde gevallen ook genade voor recht wist te laten gelden, werd met evenveel aplomb gewag gemaakt van het feit, dat hij 19 dagen later persoonlijk de invrijheidstelling van de knaap had gelast.

Overigens kan men zich niet aan de indruk onttrekken, dat BALAGUER met zijn op onthullingen en arrestaties volgende lankmoedigheid mede wil suggereren de politieke situatie volledig onder controle te hebben en zich niet serieus zorgen te maken. Ook via de radio liet hij duidelijk naar voren brengen, dat men geen staatsgreep behoefde te duchten en dat bovendien - blijkbaar het eind van alle latijn - het leger de president steunde.

De krampachtigheid en gekunsteldheid, die van deze suggesties uitgaat, doet niettemin juist tot het bestaan van een zekere vrees voor het tegendeel concluderen.

Men zal de plank niet ver misslaan, als men veronderstelt, dat deze beducht-heid met name de medewerking van "rechts" aan een front met "links" op basis van het "anti-Trujillisme" geldt. Dit zou o.m. inhouden dat de steun van het leger - BALAGUER's grootste toeverlaat - niet zo volledig is als deze zelf op alle mogelijke manieren wil doen geloven. Het vormt ook de achtergrond van het bericht, dat de president - in nauw overleg met zijn defensie-minister PEREZ y PEREZ en zijn politiechef generaal TEJEDA ALVAREZ - bezig zou zijn minder loyaal geachte opper-officieren op sleutelposten in het leger door trouwere volgelingen te doen vervan-gen. Eind januari vond deze melding bevestiging in de bekendgemaakte overplaatsing van een viertal kolonels en enkele lagere officieren.

In casu de "San Isidro" luchtmachtbasis - de Spaanse heilige Isidorus geldt als patroon van de (boeren)opstand ! - wordt aangemerkt als een haard van anti-Trujillistisch militair verzet.

Ook de naam van de genuilkorfde generaal IMBERT BARRERA - eens complottist tegen TRUJILLO - wordt in dit verband steeds meer genoemd: Hij zou in relatie staan tot de P.R.D. Zijn woning zou onder permanente "quarantaine" zijn gesteld.

De thans in Londen verblijvende "kolonel" Francisco CAAMAÑO DEÑO - bekend om zijn brute optreden bij de revolutie van april '65 - zou hebben laten weten de ontwik-keling in de Dominikaanse Republiek gunstig te achten voor een toekomstige politie-ke loopbaan; ook al, omdat zijn aanhang daar groeiende zou zijn. Zelfs de mogelijk-

heid daar nog eens president te worden zou hij niet uitgesloten achten.

ARGENTINIE

de territoriale wateren

Bij haar streven om een doeltreffender contrôle uit te oefenen op de gedragingen van al of niet werkelijk vissende buitenlandse vloten (zie vorig M.O.) wordt de Argentijnse regering gehandicapt door de omgekeerde evenredigheid tussen de lengte van haar kustlijn en de sterkte van haar marine.

De door haar uitgevaardigde, op 29 januari van kracht geworden wet tot uitbreiding van de territoriale wateren tot 200 mijl is dan ook duidelijk een noodmaatregel; een maatregel, die van verdachte zowel als van onverdachte zijde overigens nogal wat reacties heeft uitgelokt.

Dat de maatregel minder bedoeld was ter bescherming van de nationale visserij dan om de marine de mogelijkheid te geven op te treden tegen buitenlandse schepen, die zich met minder oirbare bedoelingen langs de kust ophouden en - naar de traditionele territoriale maatstaven - doorgaans snel naar open zee kunnen uitwijken, blijkt wel hieruit, dat de Argentijnse regering direkt al bereid bleek aan bonafide gegadigden (Brazilië in de eerste plaats) visvergunningen te verstrekken voor de zône van 12 - 200 mijl.

Blijkens een publicatie in het C.P.-orgaan "Nuestra Palabra" onderkenden de Argentijnse communisten deze achtergrond trouwens ook.

De felste oppositie kwam echter van Havanna, dat - ditmaal vermoedelijk terechtverklaarde, dat de maatregel primair tegen Cuba was gericht. De "immanente" beschuldiging van subversieve activiteiten werd overigens met verontwaardiging van de hand gewezen. Een woordvoerder van CASTRO's Ministerie van Buitenlandse Zaken noemde het besluit een flagrante schending van de Geneefse Conventie van 1958 en een gevaarlijk precedent. Zijn veronderstelling, dat Washington de "auctor intellectualis" van de wet was geweest, lijkt echter wat overdreven. In Amerikaanse kringen zou men zich namelijk eveneens bevreesd hebben getoond voor precedenten; naar verluidt werd verwacht, dat met name Chili, Peru en Ecuador het Argentijnse voorbeeld zouden volgen. Van Chileense zijde werd dit eind januari evenwel tegengesproken.

Dat de geuite beduchtheid niet geheel ongegrond was, bleek niettemin toen - kort hierop - uit officiële bron in Guatemala City werd gemeld, dat de regering van dit land overweegt de territoriale wateren eveneens tot 200 mijl uit te breiden met als argument: bescherming van de visvangst. Dit motief doet wat ridicuul

aan, als men weet, dat de betekenis van de visserij in Guatemala van ondergeschikte betekenis voor 's lands economie is. De veronderstelling ligt dan ook voor de hand, dat de werkelijke beweegredenen hier - gelijk in Argentinië - te maken hebben met de vrees voor "voeding" van het terrorisme van overzee (zie ook: HONDURAS).

Tenslotte: Venezolaanse regeringsreacties op de Argentijnse maatregel werden nog niet bekend!

sociale onrust

Zoals werd verwacht, hebben alle bezwaren van de regering-ONGANIA niet kunnen verhinderen, dat de onrust op het arbeidsfront eerder toe- dan afnam. Willen de autoriteiten de vakbeweging niet frusteren en het extremisme niet in de kaart spelen, dan zullen zij op korte termijn toch doeltreffende maatregelen moeten nemen om aan allerlei sociale onvolkomenheden, zoals in de arbeidswetgeving, een eind te maken.

Vooral in de Tucuman-suikerindustrie blijft het roerig: er vonden felle demonstraties plaats met als inzet de uitbetaling van achterstallige lonen een billijker ontslagregeling. De meest radicale elementen lieten zich daarbij verleiden tot het werpen van brandbommen.

Heeft dit er enerzijds toe geleid, dat de autoriteiten op korte termijn de totstandkoming van een "suikerwet" hebben toegezegd, tegelijkertijd werd het Argentijnse Algemene Vakverbond weer gewaarschuwd niet letterlijk of figuurlijk met vuur te spelen en demonstraties achterwege te laten. De vakbeweging heeft in deze prestigieslag overigens nog geen duimbreed toegegeven en integendeel recentelijk via pamfletten laten weten, dat zij haar stakingsparolen in verschillende sectoren handhaaft en niet van zins is de reeds aangekondigde betogingen af te gelasten. Zij beroept zich daarbij op de grondwet.

CHILI

Het zal niemand hebben verrast, dat president Eduardo FREI zich door de weigering van de senaat - onder aanvoering van haar links socialistische, Castroïstische voorzitter Salvador ALLENDE - hem naar Washington te laten gaan, niet schaakmat heeft laten zetten. Integendeel: ervan overtuigd, dat deze beslissing niet de goedkeuring van het volk wegdroeg, heeft hij zich op een politieke uitspraak van de Chilenen - m.a.w. op nieuwe verkiezingen - verlaten en daarbij het lot van zijn Christen-democratische partij met het zijne verbonden.

Tussentijdse ontbinding van het Congres - de voorwaarde voor nieuwe verkiezingen op dit moment - bleek evenwel van grondwetswijziging afhankelijk te zijn. Een desbetreffend wetsvoorstel - de President het recht gevend om maximaal eenmaal gedurende zijn ambtsperiode het Congres te ontbinden - passeerde zonder al te veel moeilijkheden op 21 januari de Kamer van Afgevaardigden, maar strandde aanvankelijk opnieuw op de boycot van de senaat, die zich er pas op 4 april mee bezig wilde houden. Toen FREI deze houding evenwel als "obstructie in strijd met de grondwet" had gedoodverfd en had bedreigd zèlf de Senaat bijeen te roepen, waartoe de Constitutie hem het recht geeft, koos dit college eieren voor zijn geld: het beloofde de "wet op de constitutionele hervorming" nog voor het eind van februari in behandeling te zullen nemen.

Na aanvankelijke aarzeling hebben de communisten, die met de links-socialistische partij van ALLENDE samenwerken in een "Frente de Acción Popular" (FRAP), zich voor de hervorming uitgesproken, kennelijk in de hoop, dat de verkiezingen een strop voor de partij van FREI zullen worden en de F.R.A.P. zullen doen uitgroeien tot een "frappe de force".

Het gerucht, dat FREI in dat geval het veld zou ruimen, werd - weinig-reëel - door een woordvoerder van de President tegengesproken.

Radio Havana tenslotte - die nu eenmaal altijd het laatste woord wil hebben - wist te melden, dat de moeilijkheden, die de Senaat de Chileense president in de weg legde niet moesten worden gezien als een aanwijzing voor het bestaan van binnenlandse problemen, maar uitsluitend als een demonstratie tegen de Vietnam-politiek van het JOHNSON-bewind.

Gezien de relatie FREI-JOHNSON en gezien de houding van de eerste tegenover Cuba, begreep Havana dan ook niet, hoe de Sowjet-regering het in haar hoofd haalde om de Chileense regering, nog zeer onlangs, "een aanzienlijke lening" te verstrekken.

Dat de regering in Cuba zich ergert aan de Sowjet-Russische politiek ten opzichte van Latijns Amerika, bleek al vaker, als het om "de weg naar het socialisme" ging. De uitbreiding van de handelsbetrekkingen tussen Oost-Europa en dit continent dreigt de stenen des aanstoots voor de fidelisten nu nog te vermeerdere.

CUBA

Hoewel de Cubaanse partij - en regeringsinstanties in de afgelopen maand weer veelvuldig van hun gebruikelijke bemoeizucht met zaken buiten hun eilandelijke grenzen blijk gaven - of het nu het terrorisme in Venezuela, de territoriale wateren van Argentinië of het beleid van Chili's president betrof - kon dit de indruk niet wegnemen, dat het vooral de binnenlandse economie is, die de officials zorgen blijft baren.

Zo lijkt het tekort aan arbeidskrachten in de landbouw - een gevolg van de verre gaande militairisering van jonge mannen en vrouwen? - niet snel genoeg te kunnen worden ondervangen, hoezeer de mechanisatie ook wordt gestimuleerd, hoezeer leger, vakbeweging en jongerenorganisaties ook (moeten) bijspringen en welk een ophef ook moge worden gemaakt van het "enthousiasme", waarmee aan de oproepen om hulp gehoor wordt gegeven.

Men dient het dan ook met een korreltje zout te nemen, als men president DORTICOS - tijdens een van "double-talk" doorspekte rede bij de opening van een landbouwtentoonstelling in Havanna - hoort betogen, dat deze mobilisatie van allerlei bevolkingslagen niet als een uiting van ongerustheid van de kant van de regering mag worden gezien. Hij was integendeel dankbaar voor de "noodzaak" van deze krachtontplooiing, die zijns inziens een ongekende mogelijkheid tot revolutionaire training bood. Toch was in zijn toespraak duidelijk deze ondertoon te beluisteren, dat een bevredigende oplossing van het arbeidsprobleem zou staan of vallen met het welslagen van de "imperatief noodzakelijk" geachte toepassing van technologie en mechanisatie: een impliciete erkenning dus van het tekort aan arbeidskrachten in de huidige situatie.

Armando ACOSTA, lid van het C.C. van de communistische partij (de P.U.R.S.C.), sprak voor de goede verstaander nauwelijks halve woorden, toen hij in een uitzending van Radio Havanna opmerkte: "jonge mensen, die niet onmisbaar zijn in hun huidige werkkring, dienen in de landbouw te gaan helpen". Er waren z.i. nog te veel jongeren werkzaam in baantjes, die "minder geschikt" voor hen moesten worden geacht.

Men kan zich afvragen, of er verband bestaat tussen de "bottleneck"-verschijnselen op het arbeidsfront en de recente vervanging van de Ministers van Arbeid en Voedselindustrie. De eerste, Basilio RODRIGUEZ, werd vervangen door "kapitein" Jorge RISQUEZ VALDES; de tweede, Rolando ALVAREZ, door José A. NARANJO MORALES.

RODRIGUEZ, die lid was van de 26e juli beweging onder BATISTA en deel uitmaakt van het Centraal Comité van de P.U.R.S.C., blijft nog wel "meetellen": de hem toegewezen ambassadeurspost in Noord-Korea geldt namelijk als een niet-onbelangrijke. ALVAREZ daarentegen zou duidelijk zijn gedegradeerd; van officiële zijde werd verklaard, dat hem "andere taken" zullen worden gegeven.

De beide nieuwbenoemde bewindslieden maken sedert 1965 deel uit van het C.C. van de partij. NARANJO is bovendien een van de drie C.C.-leden, die de "constitutionele studiecommissie" van dit partijcollege vormen. Tot dusver traden zij overigens weinig op de voorgrond. Zij behoren danook tot de jonge garde in de partijtop. Hun nu belangrijker geworden positie zullen zij - behalve aan gebleken administratieve capaciteiten - stellig ook wel aan hun loyale "imitación de CASTRO" danken!

PANAMA

Zo tactisch als Panama's president Marco ROBLES in het begin van het jaar optrad om de 9-januari-demonstraties ter herdenking van de anti-Amerikaanse relletjes van 1964 binnen de perken te houden (met het argument: schaadt de onderhandelingen over de kanaal-status niet), zo weinig subtiel was zijn weinige weken hierna genomen besluit om de Amerikaanse zône-gouverneur Generaal Robert FLEMING - door het volk verantwoordelijk geacht voor de dood van 22 bij de demonstraties van '64 betrokken Panamezen - te begiftigen met de orde van Vasco NUNEZ de BALBOA.

Verschillende linkse en nationalistische jeugd- en studentengroeperingen, w.o. het door de communisten overheerste en op Moskou georiënteerde "Universitaire Hervormingsfront" (F.R.U.), spraken dan ook prompt schande van dit besluit, terwijl sommigen het zelfs waagden de president in dit verband van "hoogverraad" te betichten. Een poging van de socialist ZUNIGA de Kamer van Afgevaardigden ter zake een motie van afkeuring te doen aannemen, liep overigens met 22 tegen 10 stemmen schipbreuk. In de rede, die ZUNIGA ter toelichting van zijn rede hield, betoogde hij, dat men - door bij de Amerikanen de indruk te wekken, dat alles vergeven en vergeten was - de ware gevoelens van het volk geweld aandeed en bovendien de positie van de regering bij de onderhandelingen over haar rechtspositie t.a.v. de kanaal-zône ondermijnde.

Ter rechtvaardiging van de regeringsbeslissing bracht de Panamese t.v. in een speciale aan dit onderwerp gewijde uitzending de verdiensten van generaal FLEMING

naar voren: hij had veel gedaan ter bevordering van de werkgelegenheid van de Panamezen in de zône en ter aanmoediging van het toerisme, een van de kurken, die de Panamese economie drijvende houden. Bovendien - zo werd betoogd - was wel gebleken, dat de generaal "persoonlijk" op een voor Panama gunstiger kanaal-regeling hoopte, een van de redenen, waarom de "zonians" hem niet erg mochten.

In het midden latend wat van dit alles waar zij, blijft de "timing" van de regeringsmaatregel minder gelukkig, ook al vanwege de agitatiestof, die zulks voor de communisten oplevert, en met name dan voor de studenten onder hen, die de kern van het anti-Amerikaanse agitatie-kader vormen.

Illustratief is in dit verband, dat deze studenten in het hol van de leeuw, Panama City, op 11 januari nota bene 52 van 98 zetels in de bestuurslichamen van de universiteit wisten te bemachtigen.

NICARAGUA

Dat de regering-GUERRERO met haar ingrijpen in Managua maar nauwelijks "tijdig" was geweest, bleek uit de berichten, die in de laatste week voor de verkiezingen doorsijpelden.

In het kantoor van de oppositiedagblad "La Prensa" zouden o.a. wapens, munitie en plannen voor liquidatie van politieke leiders zijn gevonden, in verband waarmee de oppositieleider Pedro Joaquín CHAMORRO - directeur van deze krant - werd gearresteerd en het blad een verschijningsverbod werd opgelegd.

AGUERO, de oppositiecandidaat voor het presidentschap, mocht zich daags daarvoor dan al van de communisten hebben gedistancieerd en "unvervroren" zijn candidatuur nog eens hebben onderstreept, hij vond het nu toch veiliger onder te duiken. Hoewel voortkomend uit welbegrepen eigenbelang, was dit anderzijds niet direkt het meest overtuigende bewijs van een onbesmet blazoen.

De binnengekomen meldingen hebben in elk geval de indruk versterkt, dat de communisten (met name Cuba was weer in het geding) weliswaar hoopten wèl te varen bij de van conservatieve zijde geboden kansen, maar dat het initiatief tot het gewapende verzet toch van de kant van de conservatieven zelf is gekomen. Zo bleek in Miami, Florida, de conservatieve partijganger German ARELLANO te zijn gearresteerd bij een poging aldaar gekochte wapens illegaal naar Nicaragua te exporteren.

Ook zouden uit Costa Rica afkomstige ballingen bij de incidenten betrokken zijn geweest. Dit laatste bracht de Nicaraguaanse autoriteiten ertoe de contrôle op het grensverkeer met dit buurland te verscherpen.

Hoewel deze maatregel, evenals het optreden van de autoriteiten in Managua, regering en pers in Costa Rica aanvankelijk onwelwillende uitlatingen tegenover het "dictatoriale" bewind-GUERRERO deed bezigen, kwam in deze houding in de loop van de maand geleidelijk toch enige verandering: men bleek met name meer oog te hebben gekregen voor het risico van een communistische staatsgreep. President TREJOS achtte het zelfs raadzaam persoonlijk de Costarikeinse grensbewaking op haar effectiviteit te gaan testen.

Zo de oppositie mocht hebben gehoopt door het stichten van wanorde de regering te dwingen tot uitstel van de verkiezingen, dan is zij van een koude kermiss thuis gekomen. De autoriteiten lieten zich wijselijk niet verleiden tot de arrestatie van AGUERO - als dat al gerechtvaardigd zou zijn geweest - en SOMOZA verklaarde zich zelfs bereid buitenlandse waarnemers bij de verkiezingen toe te laten.

"Tachito" SOMOZA, kennelijk nog extra profiterend van het onwijze gedrag van de oppositie, behaalde dan ook een zeer grote voorsprong op zijn rivaal, die van de weeromstuit niets beters wist te verzinnen dan de regering van "onregelmatigheden" te beschuldigen en te poneren, dat hij zich "met alle wettige middelen" (!) tegen de overwinning van SOMOZA zou verzetten.

HONDURAS

Waren het in Nicaragua de conservatieven, die de reputatie van hun partij in de waagschaal stelden door zich met de communisten te encanaileren, bij de noordburen in Honduras waren het de liberalen, die een dergelijke domheid begingen en daarmee president ARELLANO en de militairen een voorwendsel in handen gaven tegen de oppositie in het geweer te komen. Daarmee werd de liberale partij alle hoop op terugkeer als regeringspartij - wat zij van '57 tot '63 was - ontnomen. De moeilijkheden waren eigenlijk al begonnen, toen de liberale partijleiding begin januari - zonder ruggespraak met de lagere partijéchelons - een nieuw politiek program opstelde, dat als "democratisch links" werd gekenschetst en een radicale koerswijziging van de tot dusver als conservatief te typeren partij inhield.

Zou de liberale partij in de gewenste nieuwe constellatie al een aantrekkelijk object worden voor de Hondurese communisten, wier partij buiten de wet is gesteld, spoedig bleek, dat zij zich in feite reeds lang - althans voor 1963 - in

de liberale partij hadden genesteld en door hun relaties met bepaalde figuren aan de top der totstandkoming van de nieuwe koers mogelijk hadden helpen bevorderen.

Het was overigens geen wonder, dat het dictatoriale optreden van de partijleiding op zichzelf al tot protesten van de "oprechte" liberalen - vooral van de conservatieve "changuelistas", maar toch ook van de kant van verschillende jongeren - aanleiding gaf.

Niet-liberale politieke waarnemers spraken via pers en radio de overtuiging uit, dat de liberale partijleiding - door haar beleid - de hoop ooit weer aan de macht te komen wel kon laten varen en dat een splitsing in de partij onder de vigerende omstandigheden wel onontkoombaar moest worden geacht.

Door de publiciteit rond de hele affaire zag de liberale partijleiding zich tenslotte zelfs gedwongen drie vooraanstaande figuren, van wie men "plotseling" het extremistische verleden bleek te hebben ontdekt, uit de partij te zetten. Eén hunner, Gerardo Alfredo MEDRANO, zou in het verleden aan guerrilla-activiteit tegen het bewind ARELLANO hebben deelgenomen.

Rodolfo PASTOR ZELAYA, de voorzitter van de liberale partij, zag zich het vuur al heel na aan de schenen gelegd, toen dezelfde MEDRANO - kort na zijn uitbanning - de eerste ervan beschuldigde zelf communist te zijn en van terroristische activiteit op de hoogte te zijn geweest.

De partijvoorzitter bleef niettemin van de juistheid van de "linkse" koers overtuigd en noemde dit de enige manier om een communistische machtsovername in de toekomst te voorkomen. Hij beschuldigde de regering ervan zich van degenen te bedienen om een campagne tegen de liberale partij en haar leiding uit te lokken. Mocht dit al zo zijn, dan hebben PASTOR ZELAYA c.s. dit toch in belangrijke mate aan zichzelf te wijten.

Het klimaat voor de nieuwe liberale koers is er intussen niet beter op geworden, nu de regering in Tegucigalpa op het spoor blijkt te zijn gekomen van wapensmokkel van Cuba, via Guatemala en San Salvador in het Noorden, naar Honduras. Reeds zouden vele tientallen karabijnen - van Tsjechische makelij - in het bezit van communisten zijn gevonden.

NEDERLANDSE ANTILLENVakbeweging en politiek

"Papa" GODETT zag in de afgelopen maand een nieuwe parel in zijn kroon gezet, toen hij werd aangewezen als gemachtigde van de werknemers in de raad van bestuur van het steunfonds van de Algemene Haven Unie (A.H.U.), daarin zijn rechterhand NITA opvolgend. Zijn beide medebestuurders, een representant van de scheepvaartvereniging Curaçao en een "neutrale" vertegenwoordiger, hebben erzoal een coöperatieve - zeker geen gemakkelijke confrater bijgekregen; temeer niet, waar verwacht mag worden, dat GODETT en de door hem voorgezeten A.H.U. hun geknakte prestige nu niet bepaald langs de weg van souplesse zullen trachten te herstellen. De beide andere heren is evenwel de troost gelaten, dat de vertegenwoordiger van de werknemers niet "voor het leven" is gekozen, doch dat zijn plaats bij toerbeurt door verschillende A.H.U.-afgevaardigden zal worden ingenomen.

Ook Bèbè ROJER, de voorzitter van A.H.U.'s zusterorganisatie, de Christelijke Bond van Havenarbeiders (C.B.H.), was weer in het nieuws: in de eerste plaats doordat hij een civiele procedure tegen de K.N.S.M. aanspande in verband met het hem in december gegeven ontslag, in de tweede plaats doordat hij - gesteund door "Horecaf en C.B.H. - hardnekkig poogde het voorzitterschap te verwerven van de in oprichting zijnde "Federación di Sindicatonan Cristian di Corsow" (FSCC) en in de derde plaats door - als no. 3 - een eervolle plaats te behalen op de U.R.A. - kandidatenlijst voor de komende eilandsraadverkiezingen. Dit laatste was overigens voor de meeste Christelijke werknemersbonden juist de reden, waarom zij zich tegen ROJER's voorzitterschap van de F.S.C.C. verzetten: zij wensten hun vakbewegingswerk duidelijk van de politiek gescheiden te houden.

Nog een derde vakbondsvoorzitter - driemaal is nu eenmaal scheepsrecht - deed deze maand van zich spreken: de voorzitter van de Independent Oil Workers Union of Aruba (I.O.W.U.A.), F.L. ("Wijkie") MADURO. Ook hij vond het nodig te beklemtonen, dat de vakbeweging, i.c. de I.O.W.U.A., niet aan politiek behoorde te doen. Aanleiding tot zijn stellingname waren bepaalde P.P.A.-publicaties, die de vakbond zijns inziens wel in de politiek dreigden te betrekken. Dat de I.O.W.U.A.-afkeer van "de politiek" (in de zin van partijpolitiek) behalve uit principes ook uit de nood was geboren, bleek wel hieruit, dat

verschillende Arubaanse partijen (behalve de P.P.A.) I.O.W.U.A.-representanten op hun kandidatenlijsten hadden geplaatst.

Dat de Horecaf-bond en de C.B.H. vertrouwen hebben in Bèbè ROJER bleek ten overvloede, toen zij hem - met drie anderen - aanwees als afgevaardigde naar het door de Vereniging Bedrijfsleven Curaçao georganiseerde, van 7 - 9 maart in Hotel Curaçao te houden congres. Dit congres belooft in velerlei opzicht van historische betekenis te worden: niet alleen bijvoorbeeld, omdat werkgevers- en werknemersorganisaties hier voor het eerst op deze schaal de sociaal-economische problematiek van de Nederlandse Antillen gaan bespreken, maar ook en vooral, omdat de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de toekomstige ontwikkeling hier zal worden beklemtoond. Verwacht mag dan ook worden, dat dit congres het ontstaan van begrip voor de wederzijdse standpunten zal helpen bevorderen, waarmee stellig ook de sociale rust in de Antillen zal zijn gediend. Vooral het plan om een permanent contactlichaam tussen beide belangen-groepen te creëren lijkt in dit verband zeker het vermelden waard.

Een van de meest actuele agendapunten is voorts de algemene werkweekverkortung. Vooral de vakbeweging is in uniformiteit op dit punt geïnteresseerd. Dat men van werkgeverszijde echter wel degelijk oor heeft voor verzoeken in deze richting, bleek op Aruba, waar de Organizaci3n Cristiano di Trahadornan di Arubano (O.C.T.A.) op 18 februari de Werkgeversorganisatie van Arubaanse Bouwbedrijven (W.A.B.) schriftelijk verzocht tot invoering van de vijfdaagse werkweek voor de bij de W.A.B. aangesloten bedrijven over te gaan, en het W.A.B.-bestuur op zijn beurt op 24 februari d.a.v. "met algemene stemmen" besloot zulks te doen, zij het, dat de effectuering van dit besluit tot november van dit jaar zal moeten wachten.

jongeren en politiek

Een van de belangrijkste facetten van de Antilliaanse politiek der laatste tijd is ongetwijfeld de toenemende inschakeling van jongeren daarin. Kwam dit kort geleden al tot uitdrukking in de verlaging van de kiesgerechtigde leeftijd van 23 tot 21 jaar, thans geven ook ^{de} kandidatenlijsten van vrijwel alle partijen - de ene weliswaar meer dan de andere - een duidelijke verjonging te zien, al blijft de continuïteit in bestuur en beleid gewaarborgd.

Men mag dan ook verwachten, dat de politieke discussie zich in en buiten de publieke lichamen in de komende tijd op verheugende wijze zal verlevendigen

en verdiepen.

Naar verluidt zal binnenkort ook het verschijnsel van het openbaar politiek jongeren-forum zijn intrede doen. Daarin zullen zowel partijrepresentanten als "partijlozen" zitting hebben. De forum-bijeenkomsten, waarbij het na een korte inleiding van elk der forumleden vooral op de discussie vanuit de zaal aankomt, vertonen gelijkenis met de in Nederland sedert enige tijd - in navolging van de Verenigde Staten - ingeburgerde "teach-ins", waaraan vooral studenten actief plegen deel te nemen.

Consulaire vertegenwoordiging

Recentelijk is Alvaro CAAMAÑO MELLA bij K.B. "erkend en toegelaten, op voet van vreemdeling" - zoals de terminologie luidt - als consul generaal van de Dominikaanse Republiek op Curaçao. De facto was hij echter al enige tijd als zodanig werkzaam: op 11 november 1966 arriveerde hij namelijk op Hato.

Hij is een neef van de beruchte CAAMAÑO DEÑO, die momenteel zijn domicilie in Londen heeft (Zie: DOMINIKAANSE REPUBLIEK).

CAAMANO MELLA is overigens geen vreemdeling in de Antillen: in 1957 was hij reeds consul van zijn land op Aruba.